

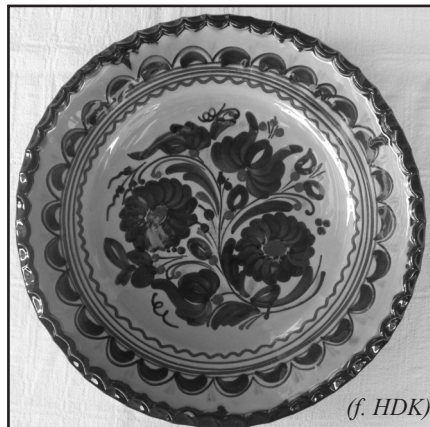

MOZAIKOK A MAJOLIKAGYÁR TÖRTÉNETÉHEZ

A Hódmezővásárhelyi Majolikagyár 1962-ben meghirdetett pályázatára jelentkezett a Veszprémi Vegyipari Egyetem két tanulója, a bajai születés Hammer Erzsébet és Fazekas Gábor, kötegyáni születésű végzős hallgató. 1963-ban tanulmányaik befejeztével mint okleveles vegyész mérnökök kerültek Hódmezővásárhelyre. Fazekas Gábor üzem mérnök-, főmérnök-, gyáregységvezető-, majd gyárigazgatóként dolgozott. Számos publikációja, tankönyve jelent meg. Felesége a gyártmányfejlesztés meghatározó egyénisége volt, technológus, labor- majd MEO vezető. Életük minden pillanatát meghatározta a Majolikagyár, melynek főbb állomásaira emlékeznek.

A Hódmezővásárhelyi Majolikagyár 1960-tól a Csongrád Megyei Tanács Ipari Osztályához mint felügyeleti szervhez tartozó, önálló gyárként működött. A gyár igazgatója Láda Ernő, főmérnöke Kovács Pál volt. A gyár művészi színvonala, kézimunkával, sokszínű és sokrétű technológiával előállított termékei elnyerték tetszésünket. Igyekeztünk gyorsan elsajátítani a műszaki részt, hogy minél előbb foglalkozhassunk a továbbfejlesztéssel. A termékek húsz százalékban exportra, nyolcvan százalékban belföldre készültek. 1963-ban a kemencék hagyományos fatüzeléssel, a csökemencék olajtüzeléssel működtek. A masszakészítés hagyományos, nagyrészt szabadon történő izapolással, szüréssel, téglagyári gyúrógépen keresztüli megmunkálással történt.

1965-ben, főmérnöki kinevezésem után,

(f. HDK)

Védjegyes majolikatányér

az iparágban először használtunk vákuumprészt. 1965-től mennyiségben, és minőségben a magyar kerámiaparbant első helyre kerültünk. Bevezettük a saját márkajelzésünket: HMV Majolika. Műszaki segítségünkkel erősödött meg újra a mezőtúri, karcagi, sárospataki, kaposvári, városládi kerámiagyár.

Probstzner János iparművész közreműködésével hoztuk létre a kishajmási kerámiaüzemet, később, az 1970-es évek közepén a Kecskeméti Kerámia Stúdiót. 1966-tól, a falburkolólap gyártása mellett, elkezdtük gyártani a Végvári Gyula iparművész által tervezett díszmúsamott kerámiákat is.

1968-ban a városban elsőként álltunk át ipari gáz felhasználására, ezzel a fa- és olajtüzeléses kemencéket váltottunk ki. Az 1968-as „új mechanizmus” — főleg az iparban — komoly megszorításokat eredményezett.

Újításokkal sikerült a fedőmázakat szintelen alaplóból kiindulva, úgynevezett hidegúton, dobalmokban féláron előállítani, s ez az eljárás a veszteségtől mentette meg a gyárat!

1971. április 1-től az ipari átszervezések következtében az Alföldi Porcelángyárhoz került a Majolikagyár. A porcelángyári vezetés belső problémákkal volt elfoglalva. A nyereség alig húsz százalékát kaptuk vissza, szinten tartó beruházásra vagy éppen üzemfenntartásra. A gyárban folyamatosan volt ipari tanuló képzés, évente 50-60 fő. A Vásárhely és Vallauris közötti testvérvárosi kapcsolat kialakítása is a kerámiának köszönhető és erre az időre tehető.

1979-ben Jugoszláviában, a Magyarokanizsai Kerámiagyár vezérigazgatója, Forró Lajos — előzetes gyárlátogatásai alapján — eldöntötte, hogy Magyarokanizsán is szeretnének olyan majolikagyárat, mint a miénk. A gyár tervezésétől a beindításig aktívan részt vettünk, a F.I.M. közbenjárásával mi bonyolítottuk. Az 1980-as évek elején a gyár minden harmadik forintot nyereségre termelt, de sajnos a fejlesztésekre mindig csak tervek készültek. 1982-től az Alföldi Porcelángyár levált a Finomkerámiai Ipari Művektől, önálló gyár, majd részvénytársaság lett. A Majolikagyárban a hagyományokat figyelembe véve mindig sokat adtunk a technológiai és művészeti fejlesztésekre. Folyamatosan volt főállású iparművészünk, az 1980-as évektől külön fejlesztőosztály. Külső művészeket is szívesen fogadtunk — étetési és anyagköltség térítése mellett elkészíthették megálmodott terveiket. Széleskörű termékválasztékunkat jellemezte: 1600 forma különböző méretekből, 11 engőb alapszín, több mint 600 dekor, 35-40 féle máz. Gyártmányaink, a díszmű és használati kerámiák kezdettől fogva kézi korongozással és hagyományos kézi festéssel, irókázással készültek.

Termékeinket a 80-as évek végére 70-75 %-ban nyugati exportra gyártottuk (Svájc, Franciaország, Németország, Jugoszlávia, Ausztria, Hollandi, USA, Norvégia, Svédország). Belföldre az AMFORA lerakatok sorban álltak termékeinkért.

A rendszerváltás után két évvel még jól ment az üzlet, ezt követően majdnem 2-3 év alatt minden tönkrement. A kerámiatermékek iránti kereslet nem csökkent, ezt igazolja a Garai Kerámia és a magánkisiparosok erősödése — szakmunkásaik nagy részben a majolikagyárban tanultak.

Szabó Sándor korongozta Kajári Gyula véste korsó

(f. Fazekas Gábor)

A majolikagyárban töltött idő az életünk volt, melyet boldoggá tett a mindennapi gondok megoldása, az ott dolgozók odaadó munkája, a szépre való törekvés, annak megjelenítése. Megadatot, hogy a ma már csak mítoszként tovább élő gyár életének részesei lehettünk, s hogy elősegíthettük számos fazekasmester, művész alkotói önmegvalósítását.

A majolikagyár művészei: Kajári Gyula, Végvári Gyula, Fekete János, Fábri Judit, Gerle Margit, Takács Győző. Külsős művészek: Csóhány Kálmán, Szabó Iván, Probstzner János, Rékasi Csaba, Csizmadia Zoltán, Tuza László, Klígl Sándor, Tóth Valéria, Hévízi Piroška, Minya Mária, Büki Géza, Szalai László, Fodor József és Jósza Sándor.

A vásárhelyi majolika gyártmányfejlesztésében jelentős szerepet töltött be Fazekas Gáborné vezetésével — a vásárhelyi népi forma —, mint közös örökségünk továbbadója, Szabó Sándor korongozó, Mónus Ilona, Farkas Györgyné, Dura Péterné, Arany Gyuláné, Piti Katalin és Bozó Zsuzsa festő, Dömsödi László és Presztóczi Imre kézikorongos.

Bázis üzemei voltunk a Képzőművészeti Főiskola nyári gyakorlatainak, melyet Szabó Iván művész vezetett, a Tömörkényi Gimnáziumnak, és a 602. Szakmunkásképző Intézetnek, ahonnan az ország egész tájára elvitték a vásárhelyi majolika jó hírét.

Fazekas Gábor